

TYRŠŮV SAD

HISTORIE

Tyršův sad je typickým brněnským případem parku, který vznikl z bývalého hřbitova. V průběhu středověku a novověku nebyl tento prostor soustavně osídlen, byl zemědělsky využíván a v novověku se v nejbližším okolí nacházely také cihelny s hlíny. V roce 1784 bylo nařízením císaře Josefa II. zakázáno pohřbívat zemřelé uvnitř obydlených osad, v kostelech a klášterních kryptách, a město Brno muselo řešit přesun hřbitova do nové polohy, tedy právě sem. Hřbitov byl ohrazen a otevřen 20. prosince 1785. Areál nejstarší části hřbitova se rozkládal na ploše 3,5 ha. Roku 1802 byla při jihozápadním vstupu zřízena umrlčí komora a byt hrobníka.

Obrázek 1. Zaniklý hřbitov a pozdější park na dobových mapách města Brna (1 – rok 1885, AMB-K44; 2 – rok 1920, AMB-K68).

Již v roce 1832 vzhledem k nedostatku místa potřeba rozšíření hřbitova, která se naplnila až roku 1836, kdy došlo k rozšíření jeho prostoru k severu (pro představu v letech 1810–1830 bylo na hřbitově pohřbeno 11 574 osob). Další významné rozšíření hřbitova bylo uskutečněno v letech 1846 a 1851, kdy vznikl čestný půlkruh dochovaný v půdorysu Tyršova sadu dodnes. Hřbitov byl zrušen v roce 1883, kdy bylo pohřbívání přemístěno na ústřední hřbitov na Vídeňské ulici. Na staré části hřbitova bylo pohřbívání ukončeno již roku 1871. Po ukončení pohřbívání bylo o hřbitov nadále pečováno, docházelo k exhumacím zemřelých a jejich přemístování na ústřední hřbitov, to pokračovalo až do roku 1913. Roku 1897 byla vydělena jižní část hřbitova pro stavbu biskupského alumnátu (1900–1903), proto bylo roku 1901 zřízeno schodiště z nově proražené Haberlerovy ulice (Smetanova) do zbývající části hřbitova a při něm postaven domek dozorce. V letech 1902–1903 vznikla na části hřbitova botanická zahrada a v roce 1907 severně od ní městský park. Botanická zahrada po 1. světové válce pomalu upadala, a nakonec splynula s Tyršovým sadem. V roce 1908 byla prodána další část hřbitova na stavbu zemské vyšší reálky (dokončena roku 1911). K dalšímu zmenšení původního hřbitova došlo v letech 1928–1929 výstavbou funkcionalistického Husova sboru a Sokolského stadionu.

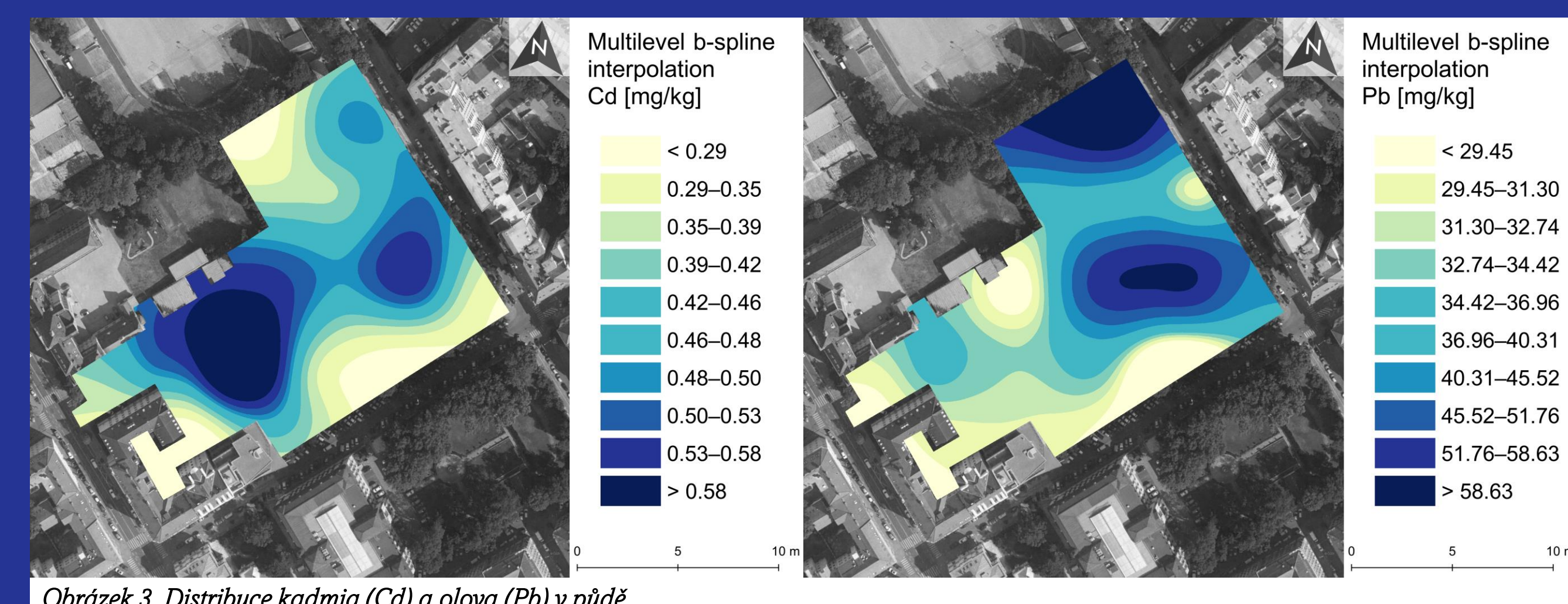
ENVIRONMENTÁLNÍ SITUACE

Znečištění prostředí je jedním z významných rizik ovlivňujících zdraví člověka. Jedním z nejvýznamnějších faktorů ovlivňujících kvalitu ovzduší a půdy v městském prostředí jsou emise škodlivin z dopravy. Nicméně, na celkovém znečištění městského prostředí se podílí i celá řada dalších zdrojů, zahrnující např. průmysl nebo vytápění domácností. Do ovzduší se tak dostávají směsi obsahující stovky chemických látek v různých koncentracích, často s toxickými, mutagenními i karcinogenními vlastnostmi pro člověka. Sledované škodliviny v ovzduší byly v tomto případě oxid dusnatý (NO), oxid dusičitý (NO₂), ozón (O₃) a aerosolové částice frakce PM₁₀, tj. částic menších než 10 μm, v půdě poté těžké kovy.

Obrázek 2. Polární koncentrační grafy oxidu dusičitého, NO₂. Zleva zimní období, letní období.

Obrázek 2 ukazuje, že v době měření v zimním i letním období směřovalo k místu měření znečištění ovzduší oxidem dusičitým převážně z východních směrů. K maximálnímu znečištění docházelo v zimním období s výjimkou západních směrů větru prakticky po celý den, v letním období kolem osmé hodiny prakticky ze všech směrů a dále kolem 22. hodiny ze severozápadu. Pravděpodobně se zde uplatňuje více zdrojů znečištění NO₂. V zimním období byly koncentrace NO₂ cca 4x vyšší než v letním období.

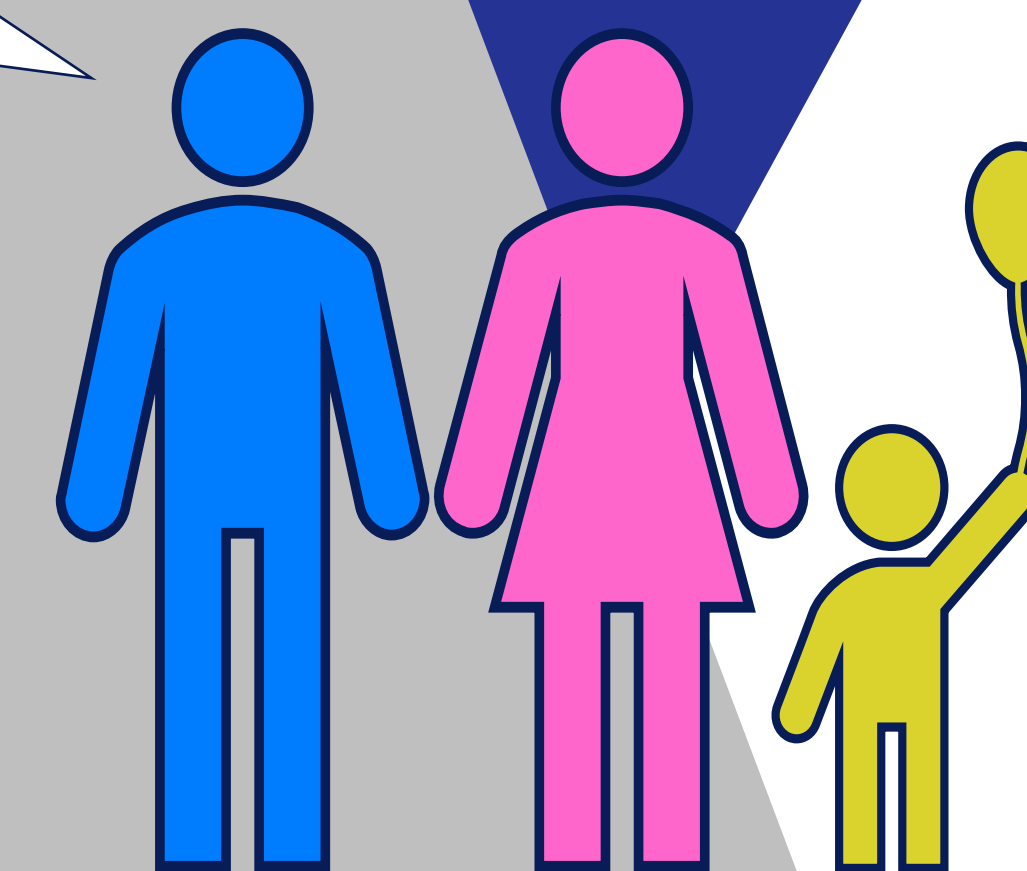
Obrázek 3. Distribuce kadmia (Cd) a olova (Pb) v půdě.

Obrázek 3 zobrazuje distribuci kadmia (Cd) a olova (Pb) jako jedněch z nejrizikovějších těžkých kovů běžně se vyskytujících v městských půdách. Jejich obsah byl, nicméně, nízký, a neměl by proto představovat žádnou vážnou zdravotní hrozbu pro uživatele parku.

Nejlépe udržovaný park v Brně, na kterém je ceněna i jeho celková jednotná koncepce, ze které respondenti pocítují, že je park do detailu naplánovaný a spravovaný a každý prvek v něm byl pečlivě navržen.

Tento park máme rádi, protože:

1. Má krásnou, dobře udržovanou zeleň.
2. Nabízí přívětivé posezení a bezpečí.

Obrázek 4 ukazuje, že v době měření v zimním i letním období směřovalo k místu měření znečištění ovzduší PM₁₀ převážně z východních směrů. K maximálnímu znečištění docházelo v zimním období při větrech vanoucích k místu měření v sektoru sever – východ – jih prakticky po celý den, v letním období kolem osmé hodiny pro všechny směry větru. Pravděpodobně se zde uplatňuje jednak vliv dopravy, dále pak v zimním období i vliv dalších zdrojů, jako je např. vytápění. V zimním období byly koncentrace PM₁₀ cca 3x vyšší než v letním období.

Obrázek 4. Polární koncentrační grafy pevných částic, PM₁₀. Zleva zimní období, letní období.